

Τα διαχρονικού δικαίου ζητήματα των προνομίων μετά το ν. 4335/2015

Ο Ν. 4335/2015 επέφερε ριζικές αλλαγές, μεταξύ άλλων, στην κατάταξη των πιστωτών και στον τρόπο διανομής του πλειστηριάσματος, όπως οι τροποποιήσεις αυτές αποτυπώνονται στις νέες διατάξεις των άρθρων 975 § 3 και 977 ΚΠολΔ. Οι εκτεταμένες τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν. 4335/2015, αναπόφευκτα ήγειραν το ζήτημα αν οι νέες διατάξεις των άρθρων 975 έως 977 ΚΠολΔ θα ισχύσουν για όσους πλειστηριασμούς έχουν ήδη ολοκληρωθεί μέχρι την 31.12.2015, αλλά η σύνταξη του πίνακα κατάταξης λαμβάνει χώρα μετά την 1.1.2016.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1 άρθρο ένατο παρ. 3 του Ν. 4335/2015 : « διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση εφαρμόζονται όταν η επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση διενεργείται μετά τις 1.1.2016. Ομοίως, οι διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση (άρθρο όγδοο του παρόντος – ΒΙΒΛΙΟ ΟΓΔΟΟ ΚΠολΔ), εφαρμόζονται σε πτωχεύσεις που κηρύσσονται μετά την έναρξη ισχύος του, σύμφωνα με τη παράγραφο 4 του άρθρου ένατου του παρόντος.» Και προβλέπεται ακόμη στη παρ. 4 ότι «κατά τα λοιπά, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις, η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από 1.1.2016», ενώ στις επόμενες παραγράφους υπάρχει ειδική νομοθετική πρόνοια για επιμέρους διατάξεις του ΚΠολΔ (μεταξύ αυτών και της αναγκαστικής εκτέλεσης) οι οποίες έχουν διαφορετική διαχρονικού (μεταβατικού) δικαίου ρύθμιση. Παρά την ύπαρξη της ανωτέρω μεταβατικού δικαίου διάταξης, το ζήτημα σχετικά με το ποιο δίκαιο πρέπει να εφαρμόζεται για την κατάταξη των δανειστών μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4335/2015, προκάλεσε ερμηνευτικές διχογνωμίες και αμφισβητήσεις, διχάζοντας θεωρία και νομολογία.

Κατά μία θέση¹, εφόσον το άρθρο ένατο του Ν. 4335/2015 δεν ορίζει κάτι διαφορετικό, το σύνολο των επιμέρους ρυθμίσεων της αναγκαστικής εκτέλεσης, είτε αφορά το επιτρεπτό των πολλαπλών κατασχέσεων, είτε αφορά την άμυνα κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης, είτε αφορά την προθεσμία της αναγγελίας, είτε τέλος τον πίνακα κατάταξης, θα ισχύσει μόνο εάν η επιταγή προς εκτέλεση επιδοθεί μετά την 1.1.2016, δηλαδή για όσες αναγκαστικές εκτελέσεις ξεκινήσουν με την επίδοση επιταγής μετά την 1.1.2016. Επικαλείται η συγκεκριμένη άποψη την έλλειψη αντίθετης ειδικής ρύθμισης και ειδικότερα ότι στο άρθρο ένατο του Ν. 4335/2015, όπου ο

¹ Βλ. Χ. Απαλαγάκη, Η δικονομική μεταχείριση των εργατικών απαιτήσεων στην αναγκαστική εκτέλεση μετά τις τροποποιήσεις του Ν 4335/2015 , ΔΕΕ 2016. 441 επ. (ιδίως 447 επ.)· Έτσι και η ΜΠΒόλου 99/2017, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

νομοθέτης ήθελε να ισχύσει διαφορετική διαχρονικού δικαίου ρύθμιση το προέβλεπε ρητά, την διαφορετική αυτή πρόβλεψη όμως δεν τη επιφύλαξε για τα προνόμια. Μάλιστα, υπογραμμίζεται κατά την ως άνω θέση ότι θα ήταν εξαιρετικά ανεπιεικές για τους δανειστές των οποίων η προνομιακή κατάταξη περιορίζεται, να έχουν ήδη αναγγελθεί πριν την 1.1.2016, αλλά επειδή ο πίνακας συντάσσεται μεταγενέστερα να χάνουν το προνόμιό τους.

Από την άλλη, νομολογία² και θεωρία³ πάγια δέχονται ότι η ύπαρξη και η έκταση των προνομίων κρίνεται με βάση το δίκαιο που ισχύει όταν συντάσσεται ο πίνακας κατάταξης, και επομένως, κατά την ως άνω θέση, στην περίπτωση που ο πίνακας κατάταξης συντάσσεται μετά την 1.1.2016, εφαρμόζονται οι νέες διατάξεις των άρθρων 975-977 του ΚΠολΔ⁴, εφόσον η αναγκαστική εκτέλεση ξεκίνησε με την επίδοση επιταγής προς εκτέλεση πριν την 1.1.2016.

Πλέον, το εν λόγω ζήτημα, όπως ανέκυψε μετά την έναρξη της ισχύος του Ν. 4335/2015, εάν δηλαδή για την κατάταξη των δανειστών, πρέπει να εφαρμόζεται το δίκαιο του χρόνου σύνταξης του πίνακα κατάταξης ή του χρόνου έναρξης της εκτελεστικής διαδικασίας με την επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, εφόσον η τελευταία επιδόθηκε πριν την 1.1.2016, επιλύθηκε νομοθετικά με το άρθρο 43 του Ν. 4715/2020, σύμφωνα με το οποίο : *«Κατά την αληθή τους έννοια, οι διατάξεις: α) της περ. 19 της υποπαρ. Γ3 της παρ. Γ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 της παρ. 2 του ν. 4446/2016 και (β) του άρθρου όγδοου του άρθρου 1 του ν. 4335/2015 (Α' 87) δεν έχουν εφαρμογή σε διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης που βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη και σε πτωχεύσεις που είχαν ήδη κηρυχθεί μέχρι την έναρξη ισχύος των παραπάνω νόμων. Για την κατάταξη των πιστωτών στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψιν το δίκαιο που ίσχυε κατά τον χρόνο επίδοσης της επιταγής προς εκτέλεση και της υποβολής της αίτησης για την κήρυξη της πτώχευσης»*. Ο νομοθέτης, εν προκειμένω, αποκατέστησε την ορθή έννοια των προαναφερθέντων τροποποιήσεων, αποσαφηνίζοντας ότι οι νέες διατάξεις για την κατάταξη των δανειστών θα εφαρμοστούν μόνο για όσους πλειστηριασμούς

² ΟΛΑΠ 21/1994, ΝοΒ 1996.38 επ.

³ Ενδεικτικά Π. Γέσιου- Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως Ια, Ειδικό Μέρος, Γ' έκδοση Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, § 63 αρ. 40· Ν. Νίκας, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως ΙΙ, Ειδικό Μέρος, Β' έκδοση, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2018, § 55 αρ. 9

⁴ ΜΠΘεσ 5018/2017, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΜΠΚω 166/2016, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

στηρίζονται σε διαδικασία εκτέλεσης που ξεκίνησε μετά την 1.1.2016⁵, υιοθετώντας τη θέση ότι εφαρμόζεται το δίκαιο του χρόνου επίδοσης της επιταγής προς εκτέλεση.

Τέλος, στο κρίσιμο ερώτημα ποια επιταγή θεωρείται κρίσιμη για την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου, κατά κρατούσα θέση⁶ κρίσιμος θεωρείται ο χρόνος της επίδοσης της επιταγής που οδήγησε στη συνέχεια στην έναρξη της κύριας εκτελεστικής διαδικασίας, είτε με την επιβολή αναγκαστικής κατάσχεσης για χρηματικές απαιτήσεις, είτε με τη διενέργεια άμεσης εκτέλεσης, όχι όμως τυχόν προηγούμενες επιταγές οι οποίες επιδόθηκαν μεν, χωρίς όμως να αρχίσει η κύρια εκτελεστική διαδικασία εντός έτους από την επίδοσή τους και στις οποίες δεν μπορεί κατ' άρθρο 926 § 2 ΚΠολΔ να βασιστεί πλέον η έναρξή της. Ενώ, από την άλλη, αν γίνει εντός έτους η έναρξη της κύριας εκτελεστικής διαδικασίας βάσει επιταγής που κοινοποιήθηκε πριν την 1.1.2016, θα εφαρμόζεται το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε μέχρι την 31.12.2015. Τυχόν δε, επανακοινοποίηση της επιταγής μετά την 1.1.2016, προκειμένου αυτή να επιστηρίξει απλώς τη συνέχιση των υπολειπόμενων πράξεων της κύριας εκτελεστικής διαδικασίας δεν θα μεταβάλλει το δίκαιο δυνάμει του οποίου αυτές θα διενεργούνται και θα κρίνονται.

⁵ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4715/2020.

⁶ ΜΠΑ 1091/2020, αδημ.· ΜΠΘεσ 9969/2020, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΜΠΖακ 187/2018, ΕφΑΔ 2019.107 επ.